

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 50 kr.
 Bérmentetlen levelek csak ismert kézektől fogadtnak el.
 Írásokat nem adhatnak vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilvántartásban minden garmond sor díja 20 kr.

Z E M P L É N.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden szerdán és vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 Minden egyes szó után 100 szóig 2 kr.
 Azonfelül 1 kr.
 Kiemelt, díszbetűs és körzettel ellátott hirdetésekért tértérlet szerint, minden centiméter után 3 kr. számítottatik.
 Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Miként terjesztessék a házi ipar felvidékünkön?

I.

Minő régi és mily sokszorosan elcsépelet tárgy! Van-e az országban még oly megye, vagy vidék, melyben e mindennek fölött fontos kérdés — már nem egyszer — egyeseket és testületeket beható gondolkozásra ne indított volna? Bizonyára nincs! Hiszen az ipar létezése vagy nem létezése országunkra nézve valóban már életkérdéssé vált. Mi modern állam akarunk lenni, és éppen azért érezzük, hogy iparunkat mulhatlanul a fejlettség azon pontjára kell emelnünk, melyen az a nyugati államokban áll, mert csak így lehetünk képesek azon rendkívüli terheket elviselni, melyeket a mai ugynevezett „modern” állam igényel.

E tudattól serkentve, tőle mintegy kényszerítve, hányszor foglalkozott már megyénk művelt lakossága is a fentnevezett kérdéssel? de eddig — fájdalom — csaknem teljes eredmény nélkül. — Tehát a lehetetlenségek közzé tartoznának, felvidékünket iszonyu nyomorából kissé kiemelni s átkos mozdulatlanságából mintegy fölraáni? Nézetem szerint nem!

Megfogom kísérteni azon akadályokat kikutatni, melyek felvidékünkön a házi ipar általános elterjedését akadályozzák. Ha ez sikerül, önként kiviláglik, mit kell és mit lehet czélszerűen tenni a házi ipar terjesztése érdekében.

Felvidékünk Zemplénmegyének érzéketlen, elszibbadt mozdulatlan része, mely legfeljebb akkor jajdul fel kínos fájdalomban s tudja meg, hogy egy egésznek elhanyagolt része, midőn a sokféle végrehajtók végtelen sokasága kiéhezett piócákként lepi el s szijja

vérenek végső maradványait; de ápolásáról senki nem gondoskodik. Felvidékünk érzéketlen, megdermedt s elhanyagolt része e megyének; mert e megyében hiányzik az összetartozás érzete is, a központ nem élte végtagjait, s a végtagok nem érzik a közös szívnak éltető lüktetését. Egyszóval hiányzik azon szilárd erkölcsi kötelék, mely az egész megyét egy hatalmas — nem pusztán geográfiai, de egyszersmind erkölcsi egészé alakíthatná. — Felvidékünk e nyomorának s vele karöltve járó átkos mozdulatlanságának főoka pedig, Zemplénmegye ferde irányba terelt meddő társadalmi életében, kedvezőtlen nemzetiségi viszonyaiban és még kedvezőtlenebb geográfiai helyzetében keresendő.

A társadalom által — az anyagi és szellemi haladás érdekében — kitűzött eszmék — ha még oly életrevalók volnának is — egykét ember legnagyobb buzgósága mellett is csak ritkán valósulhatnak, mert az egyesnek lelkesedés okozta lehangosabb kiáltásai rendszeren nyomtalanul hangzanak el a tömegvéghetlen közönyén; azért egyletekké kell tömörülniök azoknak, kik elég erővel és szilárd akarattal rendelkeznek az eszme valóítását közös erővel elősegíteni. De erős, működésében eredménydus egyeslet csak ott keletkezhetik, hol élénk és erős a társadalmi élet.

Azt mondják, nálunk is létezik ugynevezett „Zempléni házi ipart terjesztő egyesület.” A nem Ujhelyben lakó ember azonban hiába kérdezi: hol vannak ennek tagjai? hol és mikor tartja az egyeslet évi közgyűléseit? mik eddigi működésének eredményei? mi a programja, vagy mi által véli célját elérhetni? stb. stb. — Egyszóval, ha tényleg létezik is még oly egyeslet, az nem lehet többé „Zempléni,” hanem csupán „Ujhelyi házi ipart terjesztő egyesület.” Igaz hogy alakulása idején — mint még a „felsőmagyarországi házi ipart

terjesztő egyeslet zempléni csoportja” — a megye nagyobb részére kiterjedt; de azóta annyira összeolvadt, hogy ma már csak névleg látszik létezni. E feltűnő hanyatlás oka egyrészt mindenesetre társadalmi életünk fejletlenségében, de másrészt az egyeslet hiányos szervezetében is keresendő. — A „Zempléni házi ipart terjesztő egyesület” tehát ily körülmények között felvidékünk házi iparának fejlesztése érdekében mit sem tehet.

Kérdezzük továbbá: vajjon a megye mint politikai egész tesz-e valamit a felvidék felvirágoztatása és — hozzátevéleg legyen mondva — magyarosítása érdekében? Hát erről talán jobb nem is szólni! Hiszen mindössze alamizsmát nyújt a belügyminiszter rendeletére az éhhaláltól fenyegetett felvidékek, s akkor is kedvetlenül teszi hozzá: „az ördög vigye el azokat a tótokat!”

De a legnagyobb akadályt képezi megyénk kedvezőtlen geográfiai helyzete.

Számtalanszor mondták már ezt nagyon okos emberek, hogy „tanítsuk” a népet a házi iparra; a homonnai művészeti tanoda is, ne bibelődjék annyi rajzolással és luxus-tárgyak készítésével, hanem tanítsa a népet: kapa-fejsze-kaszanyelek, lapátok, gereblyék, kocsikerekek, teknők, kosarak, sziták, fakanalak, sótartók, gyufatartók stb. készítésére. Ez igen helytelen felfogás; mert nézetem szerint egy művészeti tanoda nem lehet arra való, hogy gazdasági eszközöket készítsen, vagy hogy azok készítésére a népet tanítsa, és másrészt a nép a felsorolt eszközöket el tudja készíteni tanítás nélkül is.

Homonnai.

(Vége köv.)

TÁRCSA.

Egy fejezet a farsangról.

— Irta: Rátz István. —

A poeták verseiből sokszor olvastam, hogy télen a természet halott, a fehér hólepel szemfödője s a lombtól fosztott fák, mint hantjelző keszretek meredeznek felette.

Nem tudom autentikusak-e a poeta urak állításai, mert agiojok nagyon leszálott, mióta annyi satyrát irtak rólok, de feltéve, hogy most az egyszer igazuk van, megbotránkozással kell konstatalnom az emberek hálátlanságát; hisz az örökké fiatal természet legtöbb örömet ad a léleknek, legtöbb élvezet a szemnek, legtöbb nemes tápot a kebelnek s az emberiség mégis elég szívtelen, tánczra kerekedni a halott koporsója felett, a gyászoló köntös helyet tarka dominót ölteni s ima helyett bohó tréfákat venni ajkaira?

Furcsa, különös dolog ez, egyike azon problémáknak, melyeket nehéz megfejteni másként, mint úgy, hogy az emberek önzését töljük előtérbe.

Sokszor szállottak meg Hamleti tépelődések a miatt is; mirevaló tulajdonképen a farsang, az ostobaságok és dőreségek e szabadalmazott évadja? Annyit ugyan sejtettem, hogy ilyenkor még a komoly szobatudós is hajlamot érez, otthagyni

avas foliansait, hogy elvegyüljön pár pillanatra az ujjongó tömeg között; sőt azt is hallottam, egy pessimistikus nézetekkel saturált drámairóról, ki Éváját keresvén, egész farsang alatt a redoute parketjén csuszált, (mily illetlen viselet egy komoly férúhoz, kinek cothurnusba kell burkolódnia, nektárral és ambroziával táplálkoznia,) hogy bohózatot irt à la Meilhac et Halévy, holott agyában, egy sentimentális középkori lovagdráma tárgya zsbongott.

Mikor aztán hat farsangot végig jártam, huszonöt bált végig táncoltam két kosarat és két száz kotillon — ordot kaptam, — akkora megszülemlett agyamban azon „eszme-villanatot”, hogy még a legzárkózottabb embergyüölöben is van egy szikrája a társulási ösztönnek, hogy még a legpuritánabb könyvmolyban is van egy parányi dőreség, egy szemernyi dévajság, melynek kell, hogy szabad folyást engedjen, ha nem akarja, hogy az oldalát furja ki.

Másrészt az iparnak, kereskedelemnek is szükségök van olyan időszakokra mikor nagyobb lendületet vehetnek s bemutatva legújabb alkításait, felfedezéseiket, nagyobb tért hódíthatnak maguknak; így aztán az iparra, különösen a divatárusokra a farsang ugyanaz, a mi tudósoknak az akadémiák ülése, vagy a nemzetközi congressusok.

Igaz ugyan, hogy a zsarnok papák (szerencse, hogy e species ma, a nőemancipatio haladása folytán, ritka) s azok a kiállhatatlan férfiak, sokat zugolódnak a farsang ellen s egoistikus elfogultságukban megakarják tagadni szeretteiktől

ennek élvezetét, azt vetve fel okul, hogy sok az adó, nagy a házbér, kevés a kliens és paciens, drága a selyem stb.

Oh prózai apák és férfiek! Ó tempora, ó mores! Ily kicsinyes ellenvetésekkel gátolni a leányok édes örömeit, az asszonyok ártatlan kedvteléseit; mit sejtitek ti, mily isteni, mennyi élv az, egy bál királynőjének kiáltatni ki a közvélemény csacska szája által, mit tudjátok ti, mily óhajta remélli minden galambszívű hölgy (és talán a büszke, márványszívűek is) hogy az ő neve lesz a tánczosnők sorában legelől s végre mint éreznétek ti fásult közönyösségtekben, — melynek bálványa Mammon és nem az Ideál, — milyen olympi boldogság jut annak osztályrészül, a ki választottjával végig lejtethet a sima parketten, egy rohamos keringő csiklandó hangjai mellett, vagy amugy magyarosan cikornyásan eljárhat vele egy kopogós csárdást. — egy más szemébe nézve folyton, honnan a rokon szenv villanyos szikrái úgy pattognak, mint jolfegyverzett villanytelep.

Sajnos, de való, hogy mindezekről a prózai férfiek és apák mit sem akarnak tudni, egyedül a czipész, szabó és divatárus végtelen hosszúságú számláit veszik észre s legfeljebb az jut még eszükbe, mennyi bajnak, betegségnek vannak kitéve feleségeik, leányaik, mikor felhevülve a táncz tüztől, — néha a szív melegétől is — ajakikhoz emelik a jéghideg vízzel telt poharat, így akarva lehüteni a hevesen dobogó szívet, lázasan lüktető vért.

Mennyi lázas vallomásról, édes-mázos öm-

A „Zemplén“ levelezése.

Varannó, 1880. évi decz. 29.

A „Zemplén“ mult számából ezen becses lap olvasó közönsége értesült arról, hogy kicsiny városunkban a magyar színművészet ütötte fel templomát, melybe immár egy hónap óta hűségesen eljárunk, nemcsak azon obligát jóindulatból, hogy a vidéki színészetet pártoljuk, hanem főképp az okból; mert a társulat, mely jelenleg köztünk a magyar ígét hirdeti, kerek s összhangzó előadásaival tökéletesen megvesztegetett bennünket.

Ezen derék társulatról s működéséről régebben volt már szándékom néhány sorban megemlékezni, de reméltem, hogy igénytelen tollamra nem lesz szükség, mert hivatottabbak fognak talán szót emelni. Látván azonban, hogy az örvendés ténynek a nyilvánosság előtti bővebb méltatására nincs ki vállalkozék, t. szerkesztő ur engedelmével szabad legyen nekem e célra parányi helyecskét igénybe vennem becses lapja hasábjain.

A színtársulat Sebők Lajos művezetése alatt áll, ki hogy mennyire jártas s otthonos ezen szakmájában, eléggé bizonyítja az, hogy a vidéki társulatoknál oly ritka összhangzása a játéknak teljesen meg van, előadásainál; a diszletek és jellemek mindenkor jellemzők s a mi valóban figyelmet érdemel, a tagok közötti egyetértés zavartalan.

Nevezett művezető ur egyuttal tágas szerepkörű színész, első sorban pedig népszínmű énekes; játéka természetes és könnyed, hangja iskolázott s eléggé terjedelmes. Maszkja kitűnő. A „Borzáné Marcsájá“-ban Nagy Pistát, a csendbízost adta. Midőn színpadra lépett, tapsvihar fogadta; mindenki ráismert benne járásunk csendbízósára, Retteghy Bertalanra s ez utóbbi maga így kiáltott fel: „Nini! hisz' az én vagyok!” Hát még mikor arczjátékkal, mozdulatokkal beszédmodorral reprodukálta őt!... A „Három Kalap“-ban Silvester Jenőt személyesítette nem kevésbé találó alakítással. Maszkja ekkor is oly pompás volt, hogy pusztá megjelenése általános kacaját idézett elő s folytonos derűtségben tartotta a közönséget.

Méltó párja neje, Borsodi Mari, ki főképp fű szerepekben felségesen alakít. Kiváló előnyei: hibátlan szereptudás, tiszta kiejtés s kivált népszínművekben, zamatos magyarság.

Váray Mariska, fiatal népszínmű-énekesnő, szép színpadi alak. Hangja kiforrott, biztos, lágy és a magas menetekben sem reszketeg. Erős oldala, hogy nagy preczióval hajlítja és szokteti hangját a hanglétra magas lépcsőiről az alacsonyakra és viszont. Dalaival elragad. Játéka eleven, tüzes

Benedek Józsefről, a jubilans színészről, egészen felesleges írnom; ismeri őt az egész ország.

Szepes Gusztó sokoldalú erő; játszik színmű-, népszínmű-, vigjáték- s drámában, komoly és vigszerepeket egyaránt. Különösen salon szerepekben van helyén. Úgyes komikus; maszkirozni kifogástalanul tud; jelesül rendez. Játékát fesztelenség jellemzi.

A tisztos matronák, anyókák, harpiák szerepe kitűnő kezekben van. Kisfaludiné, bátran állíthatni, e branchekban ritkítja párját.

Fel kell még említenem Hosszút, ki remek zsidó típusokat mutat be.

Jó erői a társulatnak végül Lehóczkyné, Markos, az Irsay pár stb.

Ennyiből állana röviden, mit a körünkben

lengésről, cifra, himes bokolásról, széptevésről tudnának regélni a báltermek falai, melyek nem egy hó válnak szolgáltak támaszul, — mennyi titkot árulhatnának el a suhogó függönyök, melyek annyi szerelmes párnak szolgáltak buvhelyül, ha egy rövid „tété“-et akartak improvizálni a tömeg között, — de mind ezeknél többet mondhatna a minden zéget-zugot betöltő, hullámzó lég, mely ott volt a suttagó ajkak körül, ott rezgett a dobogó szívek felett, — ha hirtelenébe hangot adna nekik a végzet, de ki tudja nem tennének e úgy, mint az emberek szoktak, hogy a való, a megtörtént elpalástolására használnak fel a hangot, a nyelvet.

Sokszor hallottam, hogy komikus jelenség nézni, amint a báltermek folyton mozgó, nyüzsgő tömege alakot változtatva, gomolyog szüntelen, — én sohase kísérlettem meg átlúni egy bálj hosszát, mert vérem sokkal nyugtalanabb, kedélyem izgatottabb, mint sem úlni tudnék akkor, midőn más belerohanva a táncz tűzébe, ott kering a szédülés örvénye felett, — de megfigyelni mégis volt alkalmam, mily hódító jelenség egy szép nő, mikor hozzá illő tánczossal végig lejt a termet, a rohamosan hangzó keringő dallamai mellett s karcsu derekát hajlítja, mint egy bokoló virág, melyet a tavaszi lég enyhe fuvalma lengtet. — Szinte félve, remegve figyeltem a hattyuként bokoló tüneményre, a mint egy élő szoborhoz illő plastikával tűnve, osonva sietett odább az ifjú karján; féltem, hogy megroppan a deli

működő színtársulat ismertetéseül írni akarék; csak annyit teszek hozzá, hogy a tény, melyszereint kis városunkban hónapokon át fenttarthatja magát, ékesszóló bizonyítéka annak, hogy ezen társulat a mai kor igényeinek teljesen megfelel.*)

B.

Különfélék.

Borászati értekezet tartott közelébb Ujhelyben Viczmándy Ödön elnöke alatt, a cognac-gyártás és az észszerű pinczekezelésnek a Hegyalján való meghonosítása tárgyában. A bizottsági tagok, beható tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy Hegyaljánkon a cognac-gyártás, olcsó borok hiányában haszonnal nem üzhető, de amennyiben a földm. miniszterium gyakorlati kísérlettel végezt, egy cognac-főző készüléket átengedett, annak bemutatását a „Diana“ fürdő nagytermében f. hó 14-én fogja esz közölni, A pincze-egylet eszméjét — bár üdvös és kívánatosnak tarja az értekezet, úgy boraink értékesítése, mint a bortermelőknek a közvetítők tulkapásaitól való megmentése, általában borászati érdekeink emelése végett, a nevezett intézmény létesítését ez idő szerint, töké hiányában nem hiszi realizálhatónak s így kénytelen azt a jövő kedvezőbb viszonyok számára feltartani. Ennek beálltaig azonban úgy véli, hogy a közelébb alakult „boreladási csarnok“-ban a pincze-egylet oly surrogátumot nyer, mely legalább a szakszerű borkezelés elemeinek ismeretéhez közelébb fogja vinni boros gazdáinkat. E megállapodásokból az tűnik ki, hogy helyzetünk minden tekintetben nyomoruságos s a tökehiány úgy czen mint más gazdasági ágál egyedüli megölő betünk. Ezelőtt 10 évvel a bankalakitási epidemia idején a fényes osztalékok szédítő napjaiban könnyű lett volna borkereskedésünk jövőjét megalapítani, de akkor szeme közé nevettek az olyan embernek, a ki az efafta eszméknek proselytákat keresett. Most már egyebet sem tudunk, mint a jövő jobb viszonyokhoz apellálni; ebben áll minden erőnk, melyel megbirkózhatni vélünk a jelen sanyaruságaival.

Az utczai lámpák szaporítása ma holnap bekövetkezővén, szükségesnek tartjuk felhívni a hatóság figyelmét a távirahivataltól a piacra vezető szűk utczára, melyen tudomás szerint, eddig estenként egyiptomi sötétség szokott honolni. Ez utcza közepe táján egy lámpa felállítása annál inkább szükséges, mert a közönség nagy része, ha a távirda, adó, illetékkiszabási hivatal, járásbíró és adófelügyelőséghez akar jutni, ez utcza igénybevételére van utalva, s a korán beálló sötét téli esteiken, mind az ügyes bajos felek, mind a hivatalnokok igen szívesen vennének az említett pontról egy kis világosságot.

A kispiacon végig vonuló padló-burkolaton több helyütt olyan részek tátongnak, melyek különösen éjjel labficzomodás, sőt nagyobb szerencsétlenséget is idézhetnek elő. Téli bajos ugyan a javítás; de hát „szükség törvényt ront.“ S különben is nem nagy munkába kerül a — foltozás. Az ilyet a rendőrségnek kellene meglátni, s jelenteni oda, honnan a kellő intézkedést várni lehet.

*) Örülünk rajta, de kivált azon, hogy hazánk csaknem határszéli városkájában a magyarnyelv nem idegen többé, sőt több a meghitt vendégnél: helyes lakos. Szerk.

termet, ketté török a karcsu derék s hervadtan lankad alá a bájos virág.

Szóval én ellentétes álláspontot foglalok el a táncz gunyolóival s bámuloja vagyok Terpsihore művészetének, bár szeretném, ha e kegyes istenasszony is követné az újítás elvét s classikus nevét újabb hangzással cserélné fel, mert az antique hölgyek agioja meglehetősen leszalott, — szinte sőtisenak veszik, ha egy modern seladon elég indiskrét Vénushoz vagy Junohoz hasonlítani „eor dámáját“.

Leg irigylésre méltóbb egy jó tánczos, kinek joga van „sans géné“ és „sans reproche“ felkérni valamennyi szép hölgyet tourra s még attól se félhet, hogy karjára bájos termetű sylphid helyett kosár fog nehezülni, melynek emléke remegéssel tölti meg a szerencsétlen tánczos szívét, valahányszor elszánja magát megkísérteni, nem fogytak-e még el a kosarak, melyekben a legszebb nők leginkább bővelkednek.

Én azt hiszem (nagy kár, hogy nem hivatkozhatom valamelyik akademikus tekintélyére), hogy a farsang ellenségei azokból lesznek, a kik „gré mal, gré bon“ átlúni kénytelenek a bálakat s így már csak azért sem tanácslom senkinek a bálók ellen nyilatkozni, mert okvetlenül gyanuba keveredik, hogy sokat ült, mivel nem akadt tánczosa, vagy sok kosárral rendelkeztek a hölgyek.

Batyubál. A f. hó 6-án, a házi ipartársulat növendékei által rendezett batyubál megtartott, még pedig, a mi Sátoralja-Ujhelyben ritkaságok közé tartozik, az eleven, pezsgő fiatal élet minden fűszerével. Nem hiába fáradt a buzgó rendezőség mozgó lelke, mert fáradságát százzszorosan megjutalmazta azon elismerés, mely a jelen voltak meglegedett arczáról az egész est folyamán leolvasható volt. Esteli 8 órakor kezdett gyülekezni a közönség s nem sokára benépesíté a megyeház fényesen kivilágított termeit a fiatal hölgyek tarka öltözékű csoportja, kiknek mindegyike mihamar ráakadt párjára Mányi Lajos zamatos zenéjének hallatára. De hagyjuk a fiataltságot táncolni s térjünk egy kissé a mellék termekbe. Mindjárt az elsőben díszesen felállított thea-asztal körül városunk legszebb s kedvesebb asszonyai oly igézőn nyujtják csészédét, hogy szinte kedvet kapsz egész estén itt mulatni, ha a szomszéd teremből az éltesebb urak közül nem nyernéd azt a komoly, de mégis kedélyes figyelemzetést, hogy: „öcsém csak a leányok körül.“ Bent a teremben egyre hangzik a zene; kézzel kézre adják a tánczosok a legszebb tánczosnőket s ha keresed a fiataltságot, mint máskor a boros asztal mellett, úgy ma kárba veszel munkád, mert ott vannak ők mind a teremben s nem hagyják pihenni a fáradt angyalokat. Szünet alatt a közönség a teremből kivonult s rövid félóra alatt a gazdasszonykodás remekei alatt nyögtek a zöld posztóhoz szokott asztalok. Kétszázal többben foglaltak mellettök helyet „megtarkázva“ szépen. A kedélyes csevegés zaját nem zavarja a hallgató zene, de bele olvad gondolatidba, megsugja azt neked, a mit különben oly nehezen mersz kimondani. A soupé-csárdásban érte el a mulatság tetőfokát, mely fáradatlanul közel egy órán át tartott. Cotillon nem volt, de volt helyette csárdás, mely táncz a magyar nőhöz úgy is legjobban illik s ezt éreztük mindnyájan, mert a szép és nagy társaságot csak is a virradat oszlatja széjjel. E kedélyes est hosszú időn át élni fog emlékünkből a nélkül is, hogy a jelen voltak egyenként megneveznénk. H.

Rendőrségünk a mult év leforgása alatt 564 olyan egyént expedált szét a szélrőzsa minden irányában, a kik közül mindenikre ráillik a nóta ama sora: „se országa, se hazája.“ A numerus — tekintélyes, és azt igazolja, hogy nem szűkölködünk — csavargókban.

Ködobás. Tekintélyes ködarab repült be egyik közelebbi nap estvéjén egy uri család lakásába az ablakon át s csak a véletlen szerencsének köszönhető, hogy a bölcsőre zuhanó kö az abban nyugvó kisdédet nem találta. A gyanu egy arra kóborló „suszterinas“-ra esvén, ez azonnal nyakon csipetett; de még a rendőrségnek sem sikerült belőle kitérni, hogy az ipse követte-e el a manővert. Jó lett volna tán a majsztram lábszíjjához folyamodni!

Áttérés. Az ujhelyieket bizonyára érdekelné fogja a hír, hogy dr. Pápai Vilmos, ki városunkból pár év előtt Budapestre tette át lakását, a közelebbi napokban egész családjával a katolikus hitre tért át.

Nyilvános számadás és köszönet. A s.-pataki főisk. énekkar által 1880. évi decz. 19-én Táillyán rendezett hangversenyben az összes bevétel 170 frt volt, a mi világos bizonyítéka a t. közönség szíves érdeklődésének és részvételének, nem is említve azon szívélyes fogadtatást, melyben az énekkar minden tagja kivétel nélkül részesült. Felülfizettek e hangversenynek a következők: br. Vay Miklós 9 frt, Weinhändler Zsigmond 4 frt, Mezeyné 3 frt, Erdélyi Zoltán 2 frt 50 kr, Barabás N. 1 frt, Boros József 1 frt, Encsyné 1 frt, Kovács Ferencz 1 frt, Tírpák N. 1 frt, Török Lajos 1 frt, Polyák Miklós 1 frt. — Fogadják érte szíves köszönetünket. Horváth János karelnök.

Megugrott csavargó. Garanyban egy 18 20 éves jól megtermett, barna, komor kinézésű, állítólag S. a.-Ujhelyből való Ferencz nevű szabólegény, egy tisztességes háznál munkát kért, amit pár nap alatt bevégezvén, a kialakított munka díját megkapta s utnak indult; eltávozását azonban a házi ur csakhamar észreveszi, hogy hat lövetű revolvere nincs a tokban; siet a távozó mester után, utóléri azt a kocsmában és megtalálja nála a revolvert; de aki — daczára egy hathatós nyaklevesnek — nem akar meghódotni; mig végre az előhívott bíró által lefűletetvén, kísértetik faluról-falura Ujhely felé. Az utazás csak megment M.-Jesztrebig; hanem innen kiérve a cékei utra, — a szabadság után vágyódó suhancz egyet rug magán, s vén, gyámoltalan kísérőjét faképnél hagyva, egy kis futólépésbeli gyakorlattal csakhamar és valószínűleg örökre eltűnt szemei elől.

Elveszett lovak. Bodzás-Ujlon lóvásárlók jelentkeztek s többek közt megtekintettek egy istállóban 3 lovat, melyek árát a tulajdonos 340 frtra szabta meg; mire a kupeczek azt felelték a gazdának, hogy: „idádná kend azokat egy hét mulva 100 frtért is, csak volna mit“ s azzal eltá-

voztak. A jóslat fájdalom csakhamar beteljesült, mert harmadnapra viradóra a lovaknak már csak hült helyük volt. Ekkor a károsult előhozatta a hirhiedt új helyi orakulumot, aki addig jóslatgatót nemcsak a károsult gazdának, hanem a hozzá szertelenül tóduló sokaságnak is, míg ez a községi jegyzőnek fülébe jutván, öprófétasága legott letartóztatott és eltoloncozottatott.

Liszván alig pár hó óta van lotto-hivatal s a szerencse hajhászó emberi természetből könnyen megmagyarázható, hogy a jó liszváiai nyakra-főre hordják filléreiket fortuna oltárára. Az eredmény közelébb nem maradt el, a menyinyiben (ha igaz) mintegy huszonnégy kisebb-nagyobb ternót csináltak. Ők hát elmondhatják, hogy könyökig nyultak be a „szerencse erszényébe,” csak aztán nagyon el ne ragadtassanak s később majd a maguk zsebébe ne járjanak könyökig!

Baleset Varannóról írják lapunknak: Az ó év estéjén tartatni szokott isteniszteletre az egyházi több gyermekkel a toronyba harangozni ment. Ott egyik is másik is megfogván a maga harangjának kötelét, huzni kezdé azt. Azonban a kis harang kötele valamiképpen a nagyobbak koronájára akadván, a belékapaszkodó gyermeket, miután már erős ingásban volt, magával rántotta. A gyermek lélekjelenlétét veszítve, elbocsátotta a kötelet s oly szerencsétlenül, hogy fővel egészen a karzatra zuhant alá. A hirtelen alkalmazott orvosi segély daczára a szegény gyermek másnapon meghalt.

A szomszéd megyékből.

Sárosmegyének a kerületi tábla ügyében közelebb tett felterjesztésére, t. i. hogy az Eperjesen helyeztessék el, a belügyminiszter e napokban válaszolt. A válasz nem biztató, de nem is elutasító. Az építkezési költségek fedezésére szolgáló pótdadó kivétele iránti megyei határozatot elvben jóvá hagyja, de egyúttal mindjárt jelzi, hogy az ügy érdemleges eldöntése még jó ideig nem fog bekövetkezni.

Czibalom művész. Farkas Ferenc kénelzői földbirtokos leányát Adélt, Bertók, általunk is ismert czibalomművész már huzamosabb idő óta oktatja e speciális magyar hangszetre. A kisasszony most már felülmulta mesterét s virtuozitása európai hirre kezd szert tenni. Közelebb Londonba kapott meghívást, hol már a mult évben is játszott, még pedig a Walesi herczeg jótékony célú hangversenyében.

Halálos párbaj. F. hó 2 án az Eperjes melletti czemétei furdőben két párbaj folyt le, melyek másodikika a leggyászosabb kimenetelű volt. Az áldozat báró Luzsénszky József, a ki mindkét párbajban részt vett. Az elsőt gr. Szirmay Alfréd nagybátyjával vívta, sőt kezén megsebesítet te; a másodikat Szirmay jószágigazgatója s távoli rokonával, Guldenfingerrel, ki őt lőtte agyon. A párbajra okot Luzsénszky és Szirmay között folyó örökösödési per szolgáltatott.

Derék rabbi. Miskolczon az izr. egyház-község lelkésze közelebb lelkes szónoklatot intézett hiveihez, melyben felhívta őket a magyar nemzetiségi eszme hazafias ápolására; a nemzeties társadalmi tömörülésre s az édes anyanyelv, a magyar nyelvnek kötelességszerű kultiválására.

Borászati értekezlet tartatott Miskolczon Miklós Gyula borászati kormánybiztos elnöklete alatt. Az értekezlet két kérdést tárgyal. Először azt: kívánatos-e hogy a borvidékek autonomikus képviselést nyerjenek? Erre nézve az lett a megállapodás, hogy ily képviselőre nagy szükség van, mely úgy volna elérhető, ha a kereskedelmi és iparkamarák mintájára, megyeszerte gazdasági kamarák is szerveztetnének. Második tárgya a hegyrendőri ügyek megbeszélése volt s abban állapodott meg az értekezlet, hogy az fővonásai ban országos törvény útján, a részletekben pedig az illető borvidékek viszonyaihoz képest statutárius módon lennének megoldandók. Ez értekezleten jelzé a kormánybiztos, hogy a kormány a filloxera irtásának sikeresebb és gyorsabb eszközölhetése céljából Diósgyőrött szénkéneg gyárat szándékozik felállítani.

Szines rajzok.

Egy sárospataki emlék a 30-as évekből.

Ha jól emlékszem, nem nagyon régen egy tudós hírében álló régész — különben tisztelet néki! — hozzájutott egy pecsétnyomóhoz, mely „Ns. Pánczélvármegye törvényes pecsétje” köriratot viselt. A felfedezés nagyszerű volt s már-már kisütötték, hogy Magyarországnak tulajdonképen 53 vármegyéje volt eredetileg, hanem, hogy-hogyan nem, ez az 53-ik Pánczélvármegye valamiképen elenyészett. Hová lett? micsoda kegyetlen belügyminiszter semmisíthette meg? Erről hallgatott a krónika. Végre aztán Sárospatakról megjött a felvilágosító levél

s ez mondta el, hogy „Pánczélvármegye” létezett csakugyan, de nem mint 53 ik megyéje országnakunk. Létezett Sárospatakon a jogászok körében s oly intézmény volt, melyben előre gyakorolták fiatal jogászaink magukat a megyei ügyek elintézésében. Hevesen vitatták a napi kérdéseket, kifejezték rosszslásukat, vagy helyeslésüket a kormány rendeleteivel szemben. Röviden a megyei harcokra itt képezték magukat ifjaink.

„Pánczélvármegye” aztán megszűnt, de hogy mi volt, azt ma is tudja minden jurista. Később aztán a „megszüntetett” megye helyett egy más vármegye állított fel Patakon. Erről óhajtok én is ez alkalommal egyetmást elmondani, részint azért, hogy ne juthasson e megye is „Pánczélvármegye” után mint 54-ik megye elődje sorára, részint azért, hogy a kiket érdekel vegyenek tudomást erről. E sorok írására ösztönöz különben azon körülmény is, hogy e megye egyik érdekes emléke rövid idő alatt a s.-pataki murgészeti muzeum tulajdonába bocsáttatik át, a mikor az érdeklődők megis tekinthetik azt.

E megye a sokat meghurczolt „Pánczélvármegye” után keletkezett 1833 ban s mint „n. s. Nándorvármegye” szerepelt nem tudom még most meddig, talán lesznek a t. olvasók közül többen, a kik ezt is tudják.

A kérdéses pecsét körirata különben ez: „Ns Nándorvármegye törvényes pecsétje 1833.” a körzeten; közepén egy vár áll, fölötté e fölirattal:

„Dölni ne hagyd”
alul:

„Munka s egyetértés kell!”

A pecsét jelenleg nt. Bőszörményi Károly málczai ref. lelkész birtokában van, ki azt Stépán Vincze urtól kapta oly czélból, hogy juttassa a pataki főiskola murgészeti muzeumába, Stépán Vincze ur „Nándorvármegye” egykori protonotáriusa lévén, így jutott birtokába ez emlék. Ugyanakkor 1837-ben Nándorvármegye főispánja Kazinczy Gábor volt, első alispán Bay Bertalan, jelenlegi borsodi alispán, másodalispán pedig Madarassy Menyhért.

Ennyit most Nándorvármegyéről s pecsétjéről. A többit elmondjuk akkor, ha meglevő adataink teljesen kiegészítettnek.

Baczoni Mátyás.

CSARNOK.

A hazai kolduló szerzetek.

I.

Majoros István, országos képviselő még a hetvenes évek elején a hazai kolduló szerzetek eltörlése tárgyában egy törvényjavaslatot tett le a ház asztalára, mely természetesen ad acta letétezt.

Franciaország most hajtotta végre Európa bámulatára azon alkotott törvényét, minélfogva a szerzeteseket kiutasította a köztársaság földjéről. Nem lesz időszerűtlen azt hiszem, ha ezen elejtett eszmét újra fogjuk szelöztetni,

Ha a történelmet, az élet e nagy mesterét elfogulatlan lélekkel olvassuk, azon meggyőződésre jutunk, miképp minden kornak megvoltak saját eszméi, melyekért küzdött, megvoltak egyszersmind szükségletei is, melyeken azon eszmék diadalra juttatása által vétek azon emberek se githetni. Egyes embernek milliók szükségletein segíthetni vagy épen nem, vagy igen ritkán sikerül. E tudat szolgált indokul arra, hogy az emberek koruk eszméjét olykor rajongó lelkesedéssel felkarolván, közvéleményt teremtettek, egyesített erővel törekvének az emberiség fejlődését gátló szükségleteket és akadályokat elhárítani. Így jöttek létre azon ezerféle társulatok, intézmények, melyekkel a történelem lapjain folyton találkozunk s melyek egyszersmind a különböző korszakokban az emberiség körében felmerült szükségleteknek, valamint az uralkodó szellemnek is hű élőbizonyítványai valának. Ugyanazon történelem, mely a fentirtakat igazolja, igazolja egyszersmind azt is, hogy jaj volt annak, ki a korszellemmel dacolni merészelt, mert ulti legyen a hatalom legmagasabb polczán is s rendelkezett bár a szuronyok millióival, azoknak a korszellem ellenállhatlan hatalma előtt porba kellett omolniok, mert a korszellem minden időben a legnagyobb hatalom volt s az ma is, kérelhetetlen szigorral tipor agyon minden az előbbi korban egyébként üdvös intézményt, mely keretében immár nem illik.

Már az ó szövetségben találunk nyomára a világtól való elvonultságnak, melynek példájára ker. János kivonult a pusztára; mindazonáltal a szerzetes élet eszméje Jézus által lön az új szövetségben megalapítva, midőn t. i. az embereket az evangéliumi tanácsok: a szegénység, tisztaság és engedelmesség megtartására utalta. Egykoru lehet a szerzetes élet eszméje a kereszténységgel. Ugyanis a kereszténység felvirradásakor mély erkölcsi sötétség borongott a lelkek felett, minek

hangosan szóló bizonyítékát birjuk az első keresztények háromszázados üldöztetésében, millió és millió vértanuk kinszenvedésében. Jézus tana eloszlatta ezt a sötétséget, a kereszténység tana gazdagon virágozott, gyarapodása megalapítá az erkölcsök szelidülését, a társadalom művelődni, polgárosodni indult. De a humanus érzelmek nem álltak elő villanyütésként egyszerre, mert a nagy tömegben még soká zajongtak a bárdolatlanság féktelen indulatai. Maga a jézusi tan a szelidség elvén alapulván, nem csak az üldözés korszakában, de még azután is a teljesen meg nem szűnt fegyvercsatogás közepett, sokan a keresztények közül a magányba vonultak, hogy kitérjenek, meneküljenek a figyelmet és kiméletet nem ismerő bálványozók zaklatásai elől. Az ily félrevonuló egyesek példája vonzóvá lett s egy század lefolyása alatt már nemcsak egyesek, hanem csoportosan vonultak el a még mindig csillapodni nem akaró világ zsbongásaitól. Természetesen, a hol többen lépnek egy társulatba, legott szabályszerű életmód keil, hogy beálljon. S miután a kereszténység békésebb kifejezést kölcsönzött a társadalomnak, a már létezett erkölcsi társulatok fenállása, ugyszólván sanctionáltatott a nép helyeslése által s még nagyobb lendületet nyert elannyira, hogy azon idők szelleme a kereszténységben az erkölcsi társulatok alakulásának korszakává lett. Nők és férfiak vetélkedve léptek ki az anyagság köréből, hogy az eszményt ölelhessék; fejedelmek letettek koronáit, herczegi és grófi sarjadékok kivetkőztetve a biborból durva szörbe öltöztek. Megjegyzendő pedig e helyen az is, hogy eme erkölcsi társulatok korszakában az egyház izokat sem nem alkotta, sem nem szervezte, épp úgy, mint napjainkban az állam a különféle egyleteket, csak szabályaikat megerősíti és felügyelési jogot gyakorol felettök. A legszorosabb értelemben ugyanezen viszony állott az egyház és az alakuló testületek között az előkorban. Sőt midőn már tulajdonos neki zúdult a világ a magány életbe vonulásnak, ezt mint a társadalmi közös érdek hátrányára irányult áradatot iparkodott visszatartani s vetojával vetett véget az egyház, a szerzetességi hajlam túlhajtott gyarapodásának.

Ime uraim! Valamint a történelem szinpadán felmerült minden intézmény, ugy a szerzetesi is az emberiség körében felmerült szükségletek kifolyása s a kor szellemének élő bizonyítványa vala, meghajoltak a kornak e szelleme előtt magok a fejedelmek is.

A szerzetesség miképp felelt meg magas hivatásának, alább fogjuk elmondani, itt csak azon kérdést tesszük fel, vajjon a kolduló szerzetesi intézmény, mely keletkezése korszakában szintén korszerű volt, a cultura fensőbb elemeit bíró korunkban szükséges-e és esküvel fogadott pauperismusával művelt korunk keretebe beillik-e? ... Mindkét kérdésre előre ezen választ adjuk: nem.

(Folyt. köv.)

Üzleti tudósítás.

Hivatalos piaczi árkimutatás.

1881. január 7-én.

			frt.	kr.
Buza	100 klg.	sulyu	11	70
Gabona	100	»	10	—
Árpa	100	»	7	—
Zab	100	»	5	10
Kukoricza	100	»	2	80
Burgonya	100	»	14	—
Borsó	100	»	12	—
Lencse	100	»	7	50
Paszuly	100	»	11	50
Köl. kása	100	»		88
Vaj	1 liter.			34
Szesz				40
Marhahus	1 klg.			75
Szalona uj				84
Sertés-zsir				80
Széna	méter mázsa		2	80
Alom szalma				90

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORÚTHELEMÉR.

Főmunkatárs: **FARKAS BERTALAN.**

HIRDETMÉNYEK.

Birtok haszonbérlet.

Özv. Nemes Lászlóné Kaponya község s határbeli **503 hold tagositott birtoka, urilak és gazdasági épületekkel együtt** bármely perczben **bérbébe adatik.** Értekezhetni a tulajdonosnővel Tokajban, vagy megbízottja Ördögh Mihály ügyvéd ural S.-a.-Ujhelyben.

M e g h i v á s.

A sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

t. cz. részvényesei tisztelettel meghivatnak

a folyó év február 6-án délután 2 órakor az intézet helyiségében

Kazinczy utca gróf Andrássy házában tartandó

VIII-ik ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSRE.

Tárgyalási sorrend:

1. Az igazgatóság,
2. A felügyelőség évi jelentése.
3. Az 1880-diki mérleg és osztalék feletti határozat.

Az igazgatósági jelentés és az évi zárszámla nyolcz nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében megtekintés végett kifüggesztetik.

Kelt Sátoralja-Ujhely, 1881. január 7-én tartott igazgatósági ülésből.

Az igazgatóság.

1-3

Hirdetmény.

A „s.-a.-ujhelyi népbank“ mint takarékpénztár

által

1881. évi januárhó 23-ik napján délutáni 3 órakor

a bank helyiségében tartandó XI-ik rendes évi

K Ö Z G Y Ü L É S R E

a részvényesek megjelenni tisztelettel felkérnek.

A közgyűlés tárgyai következők:

1. Az igazgatóság évi jelentése az 1880-ik év üzleteredményéről.
2. A felügyelő bizottság erre vonatkozó jelentése.
3. Az 1880-ik zárszámla és mérleg megállapítása.
4. Az 1880-ik évi osztalék megállapítása.
5. Az alapszabályok értelmében megürülendő igazgatósági tagok helyeinek választás utjáni betöltése.
6. Az alapszabályok értelmében teendő indítványok feletti határozat.
7. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére kiadandó felmentési határozat hozatala.
8. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére két részvényes tagnak megválasztása.

Végre közhirrre tétetik, hogy az 1880-ik évi zárszámla megtekintés végett 1881. év januárhó 15-ik napjától az intézet helyiségébe kitéve leend.

Kelt S.-a.-Ujhely, 1880. deczemberhó 18-án.

Az igazgatóság nevében:

Nyomárkay József s. k.

vézérigazgató.